

MONITOR CHIŃSKI

KWIECIEŃ 2016

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

KWIECIEŃ 2016

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

5 kwietnia: **spadki na rynku obrotu ziemią**. Chińskie ministerstwo finansów ogłosiło, że w stosunku do 2014 r., w roku ubiegłym dochód ze sprzedaży praw do użytkowania ziemi rządów lokalnych w Chinach zmalał o ponad 20%. Wyraźny wzrost sprzedaży zanotowano tylko w Shenzhen (o blisko 37%), natomiast Mongolia Wewnętrzna czy takie miasta jak Dalian i Ningbo straciły ponad połowę przychodów z tego tytułu. Związana z kryzysem na rynku nieruchomości i spowolnieniem gospodarczym utrata znaczącego źródła dochodu, oznacza poważny problem dla ogromnie zadłużonych budżetów lokalnych.

7 kwietnia: **postępuje eskalacja napięć na Morzu Południowochińskim**. Wietnam zaprotestował przeciwko przesuwaniu przez Chiny platformy wiertniczej na wody, których status jest niejasny (oprócz Pekinu i Hanoi, żądania zgłaszają jeszcze Brunei, Tajwan, Filipiny i Malezja). Kontrowersje wokół wartej miliard USD platformy wiertniczej trwają od 2014 r. Ocenia się, że polityka Pekinu doprowadzi do dalszego zbliżenia w relacjach między Wietnamem i Stanami Zjednoczonymi. Rzecznik wietnamskiego MSZ Le Hai Binh odniósł się również krytycznie do uruchomienia przez Chiny 55-metrowej latarni morskiej na jednej ze sztucznych wysp zbudowanych w archipelagu Spratly. Rosnąca „asertywność” Chin na Morzu Południowochińskim jest również powodem kwietniowych, manewrów filipińsko-amerykańskich z udziałem ośmiu tysięcy żołnierzy. Chociaż władze w Manili dementują czynnik chiński jako przyczynę przeprowadzenia ćwiczeń to ich elementem była m.in. symulacja przejęcia platformy wiertniczej. Na początku kwietnia miała również miejsce pierwsza od 15 lat wizyta japońskiej łodzi podwodnej w porcie na Filipinach, co może być odczytywane jako zacieśnianie współpracy wojskowej

WIZYTA WITOLDA WASZCZYKOW SKIEGO W CHINACH

Szef polskiego MSZ

odwiedził Chengdu i

Pekin. Minister

Waszczykowski zachęcał

stronę chińską przede

wszystkim do inwestycji

nad Wisłą. Liderami

współpracy polsko-

chińskiej na poziomie

regionalnym stają się

Syczuan i województwo

łódzkie.

między oboma państwami przeciwko aktywności militarnej Chin. Z kolei według doniesień Departamentu Obrony USA, 7 kwietnia Chiny rozmieściły na spornej Woody Island, największej wyspy Archipelagu Paracelskiego, 16 myśliwców Shenyang-11. W kontekście sytuacji na Morzu Południowochińskim spekuluje się również o możliwości zniesienia przez Stany Zjednoczone embarga na broń dla Wietnamu, które mogłoby nastąpić przy okazji wizyty Baracka Obamy w Hanoi w przyszłym miesiącu.

21 kwietnia: największa od dwóch dekad reforma podatkowa w Chinach.

Zmiany mają na celu zmniejszenie obciążeń fiskalnych dla sektora usług oraz stymulować innowacyjność. W ramach nowego systemu, podatki w budownictwie, nieruchomościach, finansach i usługach konsumenckich będzie regulował VAT w miejsce dotychczasowego podatku dochodowego. Firmy działające w oparciu o VAT, będą mogły uzyskać zwolnienia podatkowe z tytułu badań i rozwoju co ma stanowić impuls do unowocześnienia chińskiej gospodarki. Nowy reżim fiskalny dotknie przede wszystkim rządy lokalne które czerpały z sektorów objętych zmianami nawet 40% swoich dochodów. Szacuje się, że rządy lokalne mogą stracić na reformie nawet 250 mld RMB (147 mld PLN), co ograniczy stopień ich niezależności finansowej od centrum w Pekinie.

22 kwietnia: Chiny podpisały porozumienie paryskie w sprawie zmian klimatu.

Obecny na ceremonii w siedzibie ONZ wicepremier Zhang Gaoli zapewnił, że Chiny dołożą wszelkich starań aby dokonać ratyfikacji paktu przed wrześniowym szczytem G-20 w Hangzhou. Zgodnie z zobowiązaniami powziętymi przez Pekin, do 2030 r. intensywność emisji gazów cieplarnianych (w relacji do PKB) będzie musiała zostać ograniczona do 60-65% w stosunku do poziomu z 2005 r., natomiast udział energii pochodzącej z odnawialnych źródeł wzrośnie do 20% użytkowanej energii.

30 kwietnia: wizyta ministra spraw zagranicznych Japonii Fumio Kishidy w Chinach.

Szef japońskiej dyplomacji spotkał się z premierem Li Keqiangiem i ministrem spraw zagranicznych Wang Yi. Była to pierwsza od czterech lat wizyta szefa japońskiego MSZ w Chinach, która miała przede wszystkim posłużyć ociepleniu relacji wzajemnych przed zbliżającym się we wrześniu szczytem G-20 w Hangzhou, na którym ma dojść do spotkania Xi Jinpinga z Shinzo Abe. W komunikacie chińskiego MSZ z wizyty Kishidy nie pojawiły się jednak żadne informacje na temat opinii obu stron na temat napiętej sytuacji na Morzu Południowochińskim co można odczytywać jako istotne rozbieżności w tym względzie.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

12 kwietnia: **węgierski parlament zatwierdził umowę międzyrządową z Chinami w sprawie linii kolejowej Budapeszt-Belgrad.** Modernizacja węgierskiego odcinka torów (166 km) łączącego obie stolice będzie kosztować 472 mld forintów (6,7 mld PLN) z czego aż 85% pokryje strona chińska, a pozostałą część węgierska. Uruchomienie nowego połączenia, które skróci czas podróży między Budapesztem i Belgradem z 8 do 3,5 godziny, zaplanowane jest na 2018 r.

19 kwietnia: **ruszają pierwsze projekty finansowane przez Azjatycki Bank Inwestycji Infrastrukturalnych.** AIIB, którego jedynym członkiem z Europy Środkowo-Wschodniej jest Polska, zaczyna działalność od inwestycji w dwa projekty drogowe w Azji Centralnej (Kazachstan i Tadżykistan) oraz jeden w Pakistanie. Pomimo wcześniejszej krytyki AIIB ze strony administracji Baracka Obamy, Bank Światowy zapowiedział współfinansowanie projektów podejmowanych przez AIIB, a szef powstałego z inicjatywy Chin Banku Jin Liqun wyraził gotowość do współpracy z innymi, zdominowanymi przez Zachód instytucjami finansowymi: Azjatyckim Bankiem Rozwoju i Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju.

25-27 kwietnia: **wizyta szefa polskiej dyplomacji Witolda Waszczykowskiego w Pekinie.** 25 kwietnia szef polskiego MSZ wygłosił wykład w Chińskiej Akademii Nauk Społecznych. Wykładzie wzięło ponad 100 przedstawicieli świata nauki i polityki, w tym m.in. ambasador RP w Chinach, urzędnicy chińskiego MSZ i Rady Państwowej, przedstawiciele europejskich placówek dyplomatycznych i think-tanków oraz chińskich uczelni. Minister Waszczykowski podkreślił, że Chiny i Polskę łączą podobne doświadczenia historyczne, dzięki czemu Polska jest w stanie zrozumieć Chiny, wyrażając również nadzieję, że dzięki dynamizacji stosunków dyplomatycznych oba kraje rozszerzą dziedziny współpracy w ramach łączącego je strategicznego partnerstwa. Minister Waszczykowski wskazał ponadto zalety wynikające z położenia Polski na „skrzyżowaniu Europy” dla dalszego rozwoju połączeń kolejowych z Chinami, podkreślił zasoby wysoko wykwalifikowanej siły roboczej oraz fakt, że Warszawa jest również największym partnerem handlowym Pekinu w EŚW oraz dziewiątym partnerem w całej UE. Szefowi MSZ w podróży do Chin towarzyszyli przedstawiciele innych resortów: Ministerstwa Rozwoju, Ministerstwa Skarbu Państwa, Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa, a

także Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz PLL LOT.

26 kwietnia: Węgry wyemitowały obligacje w chińskiej walucie o wartości 1 mld RMB (600 mln PLN). Węgry są drugim, po Wielkiej Brytanii, państwem europejskim, które wystawiło na sprzedaż papiery dłużne denominowane w RMB. Umieszczenie obligacji na giełdzie w Londynie potwierdza dążenie Pekinu do przekształcenia RMB w walutę międzynarodową jako symbolu rosnących wpływów gospodarczych i politycznych Chin na świecie. Stanowi to również potwierdzenie pozycji Wielkiej Brytanii jako centrum finansowego RMB typu offshore w zachodniej hemisferze.

26 kwietnia: nowe połączenie kolejowe z Chin do Europy. Trasa łącząca Baoding w Hebei z Mińskiem na Białorusi przebiega przez stację Manzhouli na granicy chińsko-rosyjskiej. Fracht liczącą 9500 km linią kolejową zajmie od 12 do 14 dni. Pierwszy transport wysłany z Chin został w całości (41 kontenerów) wypełniony częściami i konstrukcjami stalowymi, które posłużą do wspieranej przez Chiny budowy Parku Logistycznego i akademików w stolicy Białorusi.

III. WIADOMOŚCI SYCZUAŃSKIE

9 kwietnia: oskarżenia wobec byłego wicegubernatora Syczuanu Li Chengyuna. Li został poddany śledztwu Centralnej Komisji Kontroli Dyscypliny Partyjnej (CKKDP) pod zarzutem „poważnego naruszenia przepisów”. Polityk został usunięty z pełnionej funkcji po raz drugi: w styczniu 2011 r. zdymisjonowano go z posady wicegubernatora rządu prowincji w świetle oskarżeń o kontakty ze współpracowniczką, której kontrwywiad chiński zarzucił szpiegostwo na rzecz obcych służb „przynajmniej dwóch państw”. Pod koniec 2011 r. Li został jednak oczyszczony z zarzutów i mianowany wiceszefem Komitetu Doradczego Prowincji Syczuan. Chociaż w lapidarnym komunikacie CKKDP z 9 kwietnia jako powód śledztwa podano jedynie „poważna naruszenie przepisów”, to zatrzymanie Li można tłumaczyć jego powiązaniem z byłym gubernatorem Syczuanu i szefem chińskiej bezpieki Zhou Yongkangiem, który w 2015 r. został usunięty z partii i skazany na dożywocie. W trakcie kampanii antykorupcyjnej Xi Jinpinga posady straciło już sześciu czołowych polityków w Syczuanie, oprócz Li Chengyuna: Li Jia sekretarz KPCh miasta Ziyang, Li Chongxi wiceszef KPCh w Syczuanie, były mer Chengdu, wicesekretarz partii w prowincji Li Chuncheng, związany z Zhou Yongkangiem wicegubernator prowincji Guo Yongxiang oraz w lutym tego roku gubernator Syczuanu Wei Hong.

23-24 kwietnia: wizyta Witolda Waszczykowskiego w Syczuanie. Szef polskiego MSZ podróż do Chin rozpoczął od wizyty w Chengdu gdzie spotkał się m.in. z szefem KPCh w Syczuanie Wang Dongmingiem, a następnie, wraz z towarzyszącym mu marszałkiem województwa łódzkiego Witoldem Stępiem, odwiedził terminal kolejowy w dzielnicy Qibajiang, skąd od 2013 r. kursuje połączenie kolejowe do Łodzi. „Polska nie jest krajem tak wielkim jak Chiny, więc nie może prowadzić współpracy gospodarczej z całym Chinami, musi wybierać pewne prowincje. Uznaliśmy, że Chengdu i Syczuan, to prowincja najbardziej odpowiadająca nam do współpracy z Polską” - powiedział minister Waszczykowski. W 2015 r. wartość wymiany handlowej między Syczuanem i Polską wyniosła 1,23 mld USD. Dobrze rozwija się również współpraca pomiędzy Uniwersytetem Łódzkim i Politechniką Łódzką oraz Uniwersytetem Syczuańskim i Uniwersytetem w Chengdu, a także Syczuańską i Łódzką Akademią Muzyczną.

29-30 kwietnia: wizyta Wang Dongminga w Polsce. W pierwszym dniu wizyty sekretarz partii w Syczuanie spotkał się z przedstawicielami polskiego parlamentu. Dzień później Wang odwiedził region łódzki, gdzie wraz z marszałkiem Witoldem Stępiem podpisał list intencyjny w sprawie ustanowienia przyjaznych stosunków pomiędzy oboma regionami. Oprócz nadziei na dalszy rozwój połączenia kolejowego Chengdu-Łódź oraz wynikającego z niego potencjału dla innych chińskich prowincji, polskich województw i regionów Europy, sekretarz Wang oznajmił gotowość nawiązywania współpracy z łódzkim partnerem w innych dziedzinach: przemyśle informatycznym, ochronie środowiska oraz nowoczesnych technologii, które pozwolą na modernizację przemysłu petrochemicznego, spożywczego i innych tradycyjnych sektorów gospodarki. Marszałek Stępień wyraził nadzieję, że województwo łódzkie stanie się bramą Chin i Syczuanu do Europy, a połączenie kolejowe między Chengdu i Łodzią będzie pomostem między Europą i Chinami, służącym rozwojowi logistyki i transportu.

KOMENTARZ

W kontekście rywalizacji w transporcie kolejowym między Chinami i Europą zwraca uwagę otwarcie nowej linii kolejowej cargo na północnej trasie (przez Mandżurię), łączącej prowincję Hebei z Mińskiem, której pierwszy kurs został w całości wypełniony materiałami stalowymi. W obliczu rosnącego problemu nadprodukcji przemysłu stalowego w Chinach, prowincja Hebei jako największy ośrodek produkcji stali w kraju i trzeci na świecie poszukuje zagranicznych rynków zbytu dla swoich towarów. Obserwujemy kryzys rynku branży stalowej,

który dotknął również m.in. sąsiadującego z Hebei Tianjinu. Należąc do tianjińskiego rządu Bohai Steel zmagają się z problemem złego zadłużenia na sumę 192 mld RMB (115 mld PLN). Możliwość spłaty zobowiązań jest dodatkowo utrudniona koniecznością radykalnego ograniczenia produkcji z dotychczasowych 22 mln ton rocznie do 15 mln w 2016 r. Kurczą się wpływy do budżetów lokalnych z tytułu obrotu prawem do ziemi będą ponadto wpływały na spłatę zadłużenia państwowych gigantów zarówno w przemyśle stalowym, jak i zmagającej się z podobnymi problemami branży węglowej. Na sytuację rządów lokalnych wpłynie również wprowadzana od 1 maja reforma podatkowa, która pozbawiając je istotnej części wpływów budżetowych ograniczy stopień ich autonomii finansowej względem rządu centralnego w Pekinie.

Współpraca regionalna między Syczuanem (Chengdu) i województwem łódzkim (Łodzią) zyskuje coraz wyraźniejsze poparcie polskich władz centralnych. Podczas wizyty w Chinach, minister Waszczykowski spotkał się 24 kwietnia z szefem KPCh w Syczuanie Wang Dongmingiem, oświadczając, że Syczuan jest dla współpracy polsko-chińskiej kluczowym partnerem regionalnym. W sukurs polskiemu MSZ przyszedł Senat. 29 kwietnia wicemarszałek Grzegorz Czelej przyjął delegację KPCh pod przewodnictwem Wang Dongminga, oświadczając stronie chińskiej że Polska chce „wykorzystać ogromną szansę dzięki połączeniu kolejowemu cargo Łodzi z Chengdu, które umiejscowiło to miasto na Nowym Jedwabnym Szlaku – tak aby Łódź stała się oknem tej drogi na Europę i aby zainteresowały się nie tylko polskie firmy”. Na rozwój współpracy z Syczuanem liczą również Czechy. Zdaniem byłego ministra spraw zagranicznych tego kraju a obecnie doradcy prezydenta Zemana Jan Kohouta, Syczuan jest najważniejszą prowincją na mapie współpracy Czech z Chinami Zachodnimi.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

